

Lathweefchu Nwifesh.

Ur augstas Gewefchanas = Kummissiones sinu un nowehleschanu.

Nr. 37. Zettortdeenâ 15tâ Septempera 1832.

No Jelgawas.

Turu pee muhsu pilsehtas jau preefch kahda laika trihs lehgeri usmesti tappusch, fur saldati stahw eefch telium, un disch-gabbali un leeli pulweru ratti apfahrt stahditi irr. Tahs teltis irr diwejas rindes, ka eelas liktas, un spihd jau no tahlenes azzis. Dauds pilsehtneeki iseet tahs redseht, un tur to saldatu buhschanu un dsihwofchanu lehgeros un wiannu munsterefchanas statti-tees. —

Muhsu Mahras-tirgus zehlahs 8tâ September deenâ; bet schogadd dauds bohdes un dauds prezses ne bija, un zaur to pastahwigu leetu arri tikkai mas pirzeju fanahze. —

No Merretas (Imâ September.)

Leelu puhleni un behdas schis ruddens mums darra, jo ar to nemittejamu lectus-laiku lauka-darbi ne ka ne schkirrahs. Pirma rudsu-plauschana muhsu mallâ eefahzehs ar 4tu August; bet 26tâ August, fur no II juhdes tahla zetta pahrnahzu, redseju wehl dauds lauka-gabbalas pee semneefem neplautus, un us fehshchanu retti kahds warreja dohmaht, tadehl ka flapjuna dehl semmê wehl ne warreja eekluht. Ur rudsu-eewefchanu arr lohti gaufschi eet. Veekdeenai is-eijohht pee mums bija pirma stipra falna, kas muhsu waffarajeem gan nau kaitejusi, bet tohs, kas wehlah sehti, un wehl salli stahweja, tatschu gan buhs aisnehmuhi. Nascha no rudseem us treschu dallu masaka leekahs, ne ka pehrn. — Keeta, pee ka schê wissapfahrt leels truhkums, irr meddus; jo dauds bischu = kohki isnihkusch, un tannis, kas palikka, pawissam mas irr strah-dahs. Us tirgeem ne kahdu meddu ne reds, un tee, kam wehl kas irr, lihds 5 rubteem par poh-du prassohht. W — r.

No Illustes aprinka.

Kad 6tâ Mai ta breefmiga laupifchana Kum-metu-muischâ notikka, tad par wissu laiku, kamehr tee zitti rasbaineeki lahdes un flapjus at-plehse, weens no scheem blehscheem tam tur dsih-wodamam teefas = skrihweram lahdetu plinti us fruhstim turreja, draudedams, to us weetas no-fchaut, ja tas weenu weenigu wahrdinu runnatu, jeb ismuht mekletu. Tik ilgi scham bija deesgan waktas, winna gihmi labbi eefshmeteet, jebfchu tas bija ar melnumu eeberstis, un tas pasinne, ka schis pasihstams Kreews no kahdas faimina-muischas effohht. Pehz pahrzeestahm isbailehm skrihweris par scho leetu sinu dewe, un Kreews tappe faemts un teefai nodohht. Gan winsch wissu leedsehs, bet kad bes skrihwera wehl trihs zitti zilweki, kas to bija pasinnusch, to leetu apswehreja, tad augsta teefa nospreede, ka winnam buhschoht 35 pahrus rihfschu dabbuht, un us grubteem darbeem us Eiberiju suhtitam tapt; — bet ja famus blehdibas = beedrus papreefch isteifchoht, tad 20 pahreem rihfschu tam buhs tapt atlaisteem. — Lai Deews dohd, ka jel ween-reis schohs negantneekus warretu isdabbahht, un to mallu, kas zaur winneem leelas isbailis dsih-wo, no teem istibriht! Par teem, kas Sihkeles basnijunga-muischu islaupijusch, wehl nau itt ne kahda sinna. Drohschibas dehl tanni mallâ ikkatrâ muischâ 5 saldati ar lahdetahin plintehm irr eelikti. No eelaufchanahm tur taggad gan wairs ne tohp dsirdehtis, bet sirgus tur wehl deesgan sohj.

Tirgus preeki.

Nu, paldeews Deewam, atkal peedfihwojam to jauku, preezigu laizimu, fur tee mihli tirdsini

weens pehz qhtru wiffas mallas tohp turreti. Nu tatschu gohdigs zilweks warr papreezatees, nu jau warr raudsiht woi schogadd ar Echihdeem un tschigganeem labba andeleschana un sirgu mainischana, nu tatschu weenreis ar gohdu un walku warr padsfertees, un apreibuschu galwu, un kad labba laine irr, arri pilnu mugguru un pilnas biffas us mahjahm nest. Nu jau puischeem un meitahm dantschi, nu jau fakti, lakkati un jaunass zeppures japehrk. Sainneeks, paldeewss Deewam, sawu labbibu sakohpis, un seena arri wehl kahds wesuminsch atlizzis ko warr us pilsehtu west pahrdoh — scho gaddu effohd dahrgs — lai paschu lohpiini baddu kahse, un tuffschas filles fremt — kas par to rehkinahs? tatschu rubbuli kluchst rohkâ, un ko par teem us tirgu dabbu un rihflê eegrusch, to tapatt warr juft. Un fur bandineeks sawu lohni labbaki warretu glabbah, kâ us tirgu? tur tapatt reds, ko par sawu naudu dabbu. — Brahli, es ne smahdeju tirus; nè, lai Deewss pasfarga! Sinnu gan, ka semneekam tur dascha wajadstiga leeta japehrk; es to arri par grehku ne turre, kad semneeks pehz grubteem ruddens darbeem tirgu ar gohdu islustejahs un papreezajahs — Ka labb ne? Wehs ne effam kâ tee fungi, kam wallas un laika papilnam; lai tee arri muhsu tirus ne smahde; muns irr sawadi darbi un arri sawadi preeki. Bet, mihtais brahli, fur buhdams un fur eedams, tew weena dahrga un swehta leeta libds, ko Deewss tew dewis, un kas tew laizigi un muhschigi aplaimo; scho swehtu leetu, luhdsams, farga un glabba labbi tirgu trohksni; to swehtu leetu jelle ne nosaudi; schi swehta leeta, kas us tirgu naw pehrkama, irr — Tawss gohds. Wezzais Jurris.

Sinna par Greenlendereem.

Us paschu aukstu seemela puffi muhsu semnesrinka, fur dauds wairak ka pussgaddu seema irr, un sneegs un leddus gull, klah, pee ta leddus juhfa, dsihwo weena tauta, ko Greenlenderus sauz. Schee laudis wiswairak mast un semtigi irr. Winni naw wairak ka tschetras pehdas garrumâ; tas gihms teem plats, deggons faspaidihst,

waigi uspuhsti, mutte leela, luhpas rupjas un galwa resna, bals finalka, matti melni, un ahda padseltena isfkattahs. Tee seewischki tikpat nejauki kâ tee wihrischki, un teem tik libdsigi irr, ka tikfai ar mohkahm tohs warr pasiht. No auguma tee wehl masaki. Kahjas un rohkass teem pahreeku ihfas. Teiz, ka winni itt balti peedsem, bet pehzak tohp padselteni un palki no winnu netihribas, no teem duhmeem kurrds tee dsihwo, un no ta tauka un tahs eljes, ar ko tee sawu gihmi un sawas meefas allasch swaida.

Schee laudis tohti stipri un weffeli irr, un tee ne pasinne ne kahdu lihpanu flummibu, pirms tahdas no zittahm Ciropas semnehm tur tappa nowestas. Winneem naw dakteri un ahrsti; kad kahds no teem eewainojees jeb eezirtees, tad winsch to wahti fahsehje ar ahdas-johstu, un ta ta ihfâ laikâ patti atdsija. Netti ka flummi tohp, un firmu wezzumu tee peedsihwo. Bet wiswairak teem azzis ahtri tumshas tohp; prohti, ka tas spohschums no sneega un leddu, kas teem garrâ seemâ weenumehr azzis mirds, tahs speesch un aptumscho, un tee duhmi, kurrds tee dsihwo, teem azzis iskohsch, pirms tee wezzumu panahk.

Greenlenderu apfegs irr schauri swahrki no rohnu-ahdas taifiti; pee teem irr peedurknes un no augshenes galwas-apfegs, itt kâ pee muhsu swahrkeem, un tee sneeds libds zelleem. Waffarâ tee sawu kaschoku apgreesch, un to spalwainu puffi par ahrpuffi leek; seemâ to pa eekschu walka. Appaksch scho kaschoku teem irr krekli no siwju-eekschahm, un zitteem arri kamschli no putnu ahdas. Biffas un sekkes no tahs paschas ahdas, kâ tee swahrki. Mudeklu tee ne walka, ta pehz ka teem linni un kannepes naw. Kad winneem kreklu schkinko, tad tee to apwekk pahrtahm zittahm drehbehm, un to tik ilgi walka, kamehr tas luppataas eet.

Winneem nekahdas labbas un jaukas mahjas weetas. Winni tikfai gribb no falmas un nikna gaisa glahbtees. Teem dirvejadas mahjas irr; sawadas seemas — un sawadas waffaras mahjas. Tahs seemas mahjas irr tahs leelakas; jo tahs 20 pehdas garrumâ un plattumâ. Winnas tohp ustaisitas no amineem un klintschabbaleem, un tahs schkirbas ar semmi un suhneem apbaksti-

tas, kà wehju ne zaurlaisch. Durwis naw, bet eefsch semmes tohp zaurums israkts, zaur kurru nammâ ja-eeleen, un kas naw augstaks par 2 jeb 3 pehdahm, itt kà kanihnkenu allas. Weenâ tahdâ nammâ daschureis 7 woi 8 pamilijas, tas irr, wiffi no weenas zilts un raddibas peemiht. Bet tomehr schee wiffi meerigi un saderrigi scheid kohpâ dshwo, un teem ruhmes dehl ne kahdas sribdes ne irr. Tahdâs mahjâs zittus rihkus ne redsefi, kà daschas blohdas, weenu katlu un weenu eljes lukturu. Ta flehts, fur tee sawu seemas barribu glabba, irr bedre eefsch semmes, flahst pee durwim, kas ar akmineem apsegta tohp. Wiffu seemu tohp ugguns eefsch eljes luktura degts. Leels katls tohp pakahrts pee pafpahrnes pahr scho eljes lukturu, kas teem derr par fildischanu, par gaischumu un par ehdeena-wahrischynu. Tee Greenlenderi usturrahs schinnis-seemas-mahjâs no Oktober lihds Mei mehneschu. Tad winni tahs us kahdu laiku atstahj, kad winni flahstumâ paleef, un arri pawiffam, kad winni kahdu zittu weetu useet, fur teem sweijofchana un meddischana labbaki isdohdahs.

Tahs waffaras mahjâs tohp ustaisitas no rohnu-ahdahm, kas tohp isplattitas pahr meeteem, kas rinkl eefsch semmes eebahsti irr. Jffatram tehnam ar saweem peederrigeem tahda ihpascha telts irr. Schahs waffaras-mahjâs arri naw tif nekkaidras, kà seemas.

To warr saprast, kà Greenlenderi, neaugligâ semmê dshwodami, tiffai no gallas un siwjeem usturrahs. Winni ne tihko pehz gahrdeem kummofeem. Brihnum pazeetigi winni baddu panest, bet kad teem irr ko ehst, tad tee stipri rihj. Winneem ne kahds nolifts ehshanas laifs; winni ehd, kad teem grihbahs, arri paschâ nakfi. Wisswairak winnu barriba irr galla no seemela breescheem, sakkeem, rohneem, funneem, putni un siwis. Winni ehd sawu gallu wahritu un ir jehlu, schahwetu un ir puifchu, kà winneem pee rohkas irr. Kad bads useet, tad winni no-greesch gabbalu no sawa kaschoka jeb kurpehm, to uhdeni wahra un mehrze, un to norihj. Kam blohdes irr, ehd no tahm, bet muhscham tahs ne nomasga, kad arri sunni tannis buhtu laifju-schi. Tee wihri weeni paschi ehd; tahs seemas

tohs apdeene, un nenemmahs fautko aistiff, pirms wihri paehdusch. Dshreens winneem naw zits kà skaidrs uhdens un rohnu tauki.

Greenlenderem naw zits darbs un strahdashana kà sweijofchana un meddischana. Seewas winneem palihds, kad tahm mahjâs naw zits darbs. Pee scheem saweem darbeem Greenlenderi parleeku gudri un neapnikuschji irr. Zabrihnijahs kà winni pee wiffu derrigu leetu truhkuma islihdsejahs, un paschi daschus skunstigus rihkus pee sweijofchanas un meddischanas isgudrosuschji.

Greenlenderi wisswairak weenteefigi laudis, bet naw mulki. Zebfchu teem ne kahdi liffumi un pawehleschanas newaid, winni tomehr meerigi, mihligi un gohdigi sawâ starpâ dshwo. Winnu weenprahtiba un weenlihdshiba lohti jateiz. Sawu draudsibu un mihlestibu tee ne parahda wahrdos, bet darbos. Kad kahds Greenlenderis eet zittu apraudsibt, tad winsch eenahdams tam labbu riht ne wehle, un ohtrais arri ne kustahs. Saimneeks tiffai ar pirktu weefim weetu rahda, fur warr apsehstees, un schis apfehshahs, rumma ko waijag, un ehd ko preekschâ zell. Kad draugs atkal grihb aiseet, winsch zel-lahs un eet ahra bes weena wahrda, un ohtrais winnu arri ne pawadda neds ar Deewu sakka. Skaudiba, eenaidiba un wiltiba pee winneem nepasihstamas leetas irr. Nkad winneem naw karsch ar saweem kaimineem, un winnu brun-nas un eerohtschji tiffai pee meddischanas derrigi irr.

J. R.

✓ Wehl kahda nahwes-peeminna.

Ne fenn juh, mihli Latweeschji, schinnis lap-pinâs sinnu dabbujuschji par zeeniga Grohbines prahwesta Launizza mirschynu, kas juhfu prah-ta-apgaisinoschynu zeenidams, dauds derrigas grahmatas jums par labbu bija sarakstijis. Gan drihs lihds ar winnu schlihras wehl zits no juh-fu draungeem no schih pasfaules, prohti tas daudseem no jums pasihstamais meddijuma-mahlbers Jahnis Indrikis Baumann, ta zittahrtiga

Superdenta Baumanna dehlis, dsimmiß Jeltgawâ, Iotâ Webruar 1753schâ gaddâ. — Winsch daschâ weetâ Kursennê un Widsennê dsihwojis, dauds draugus sew bija fataifijees zaur farwu taifnu, mihlu un allasch preezigu firbi, un no labba prahta, fo winsch us juns turreja, ir juhsu wallobâ daschu gramatinu farakstija, fo dasch no juns labpraht buhs lassijis, tà fâ:

Behru = walloda, farakstita par peeminnu Kahrkla Jahnam;

Divi runnas, teem mihleem Latweescheem par labbu; un

Pehdiga farunnaschana ar Kahrkla Jahni paschâ mirschanas = stundâ stary raddeem un draugeem.

Sawus pehdigus gaddus winsch pawaddija Masâ Jumprawmuischâ ne tahli no Rihgas, pee saweem behrneem, no kurreem Deews winnu bes wiffas firgshanas zaur lohti weeglu nahwi 6tâ Juli mehnescha deenâ nosauze, winna dweh-feli muhschigôs debbes = preekôs pahrzeldams. Winna meesa pee Katlakalna basnizas glabbata. Lai ta tur weegli dufs, un winna wahrds lai paleek mihlâ peeminnâ pee wisseem, kas scho gohdigu wezztehwu pasinnuschi!

Teefas flubdinashanas.

21mâ Septempera f. g. Kalna muischâ pee Salbu muischas (Frauenburg) ta atstahnta manta ta nomirruscha muischaekunga Schienemann, prohti daschadas pee mahju un muischu buhschanas derrigas lectas, audekli, gultu drahnas, drehbes u. t. j. pr. taps us uht-ruppi pahrdohntas, kas wisseem par sinnu.

Kuldigas aprinka teesâ, 19tâ Augusta 1832. I

(T. C.) Affeffers Heiking.

(Nr. 621.) Günther, fiktehrs.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walsis 1c. 1c. 1c., tohp no Jaunaspiß pagasta teefas wiffi tee, kam fahdas taifnas prassischanas pee tahs atstahntas mantas ta nomirruscha Unnesmuischas fainneeka Kuhru Frizza buhtu, usaiginati, lai tee ar sawahm prassischanahm lihds 16to September f. g. pee Jaunaspiß pagasta tee

fas woi paschi woi zaur weetneefem peeteizahs, un farwu taifnibu peerahda. Jaunapills, 19tâ Augusta 1832. I

(T. C.) Aner Didriks, pagasta wezzakais.

(Nr. 29.) Horst, pagasta teefas fribheris.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walsis 1c. 1c. 1c., tohp no Pamuschas pagasta teefas wiffi tee, kam fahdas taifnas prassischanas pee ta Pamuschas fainneeka Muschikku Reina — par kurra mantu, inwentariuma truhkuma un parradu dehl, konkursis no-spreess irr — buhtu, usaiginati, lai wifswelaki 6 neddelu stary no appafschrakstias deenas pee schihß pagasta teefas peeteizahs un tad spreedumu sagaida.

Pamuschas pagasta teesa 18tâ Augusta 1832. 2

Schihlste Andreij, pagasta wezzakais.

Sternfels, pagasta teefas fribheris.

Zitta flubdinashana.

3 sirgi sagti.

Lai nakti no 17ta us 18tu Augusta tappa tam Stuhresmuischas = Ekendorwes mohderneekam Wehwerim Ernest, pee ta Jaun-Swardes Lahmeskrogha weens dumsch (schwarzbraun) sirgs 6 lihds 8 gaddus wezs, pilniga sehtu sirgu leeluma sagts, kurram tahs fihmes irraid; fâ: labba preekschahja un kreisa palkalkahja irr augsti balta, labba palkalkahja semmaki balta, kreisa preekschahja ar baltu naggu, un masums baltu spalwu apfahrt; pee kreifas palkalzißas, us mallu prett pasleppeneem irr mas frustinsch. Par scho sirgu tappa par 2 neddelahm 31 subraba rubli sohliiti. Lai paschâ nakti tappa no Jaun-Swardes Wezskal-lej mahjahm 2 behri (braune) sirgi sagti; tas weens 10 gaddus wezs, ar bruhneem farreem un asti, tas ohtrais 11 gaddus wezs, ar kupleem, melkem farreem un asti, kurram kreifa palkala = kahja tas nags lihds zollu garrumu plihßis irr; schee 2 sirgi no pilniga sehtu sirgu leeluma un katris 20 subraba rubli wehrt. Tahs pehdas tappa pehz ta pahrpleshta nagga lihds Salbus basnizu dsihtas, tur tahlak leels lectus winnas saubeja. To 18tu Augusta zettordeenas rihtu agri effoht weens reiseneeks weenu schihdu ar tahdeem 3 sirgeem pee Skrunedes plohta krogu redsejis, kurri lohti fastrecti bijuschi. Tam kas schohs 3 sirgus at-fappehs, tohp besmit subraba rubli makfati; prohti, par to dumjo 4 subraba rubli, un par katru behru 3 subraba rubli, un lai tas peesauzahs woi Stuhresmuischâ (Sturhof), woi Jaun-Swardê.

Stuhresmuischâ 23schâ Augusta 1832. 3

Es zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen. Regierungs-Assessor Diederichs, für den Censor.